

Dr Lévai Tibor: Fogyasztók szervezkedése.

Nem szándékom a drágaságnak okait és közgazdasági vonatkozásait kutatni, csupán arra akarok rámutatni, hogy általános elégtelenség mutatkozik a társadalom minden rétegében és különösen a közéletben az, mely a fogyasztók részéről a legnagyobb erőfeszítést igényli. A alsóbb néposztályok éppen csak hogy eleget képesek tenni eme elsőrendű szükségleteiknek és megtudják szerezni a táplálkozásukhoz szükséges ételmezt, azonfelül vajmi kevés jut kulturális igényeik kielégítésére.

Ezeknek a mindennapi, úgynevezett háztartási cikkeknek beszerzői majdnem kivétel nélkül mindenütt a nők, akik háztartásuk ellátásáról gondoskodni kénytelenek. Ezzel járó teendőikben aránylagosan egyenlő nehézséggel küzd a kis és nagyobb háztartás. A középosztály ép úgy, sőt valamivel még jobban érzi eme háztartás gondjait, mert hiszen a jövedelem nehezen fokozódik, míg a háztartásnak a régi niveauon való tartása iránt állandó az igyekezet.

Az e téren felmerülő drágaságot a legilletékesebb tényezők maguk a háztartások aktív vezetői a háziasszonyok képesek idejekorán teljes részleteiben felismerni. Ez a felismerés volt az, amely Bécsben egy olyan szövetség létesítésének adta meg az impulzust, ahol a nők maguk vették kezükbe a fogyasztók szervezését és ahol hatalmas eredményeket ért el ez a mozgalom. Közismeretek még a bécsi mozgalmak, az argentiniai hús behozatalára tartott nagy meetingek. A bécsi szövetség kiküldöttei ma már a városnak közéleti működésében részt vesznek, de sokkal gyakorlatibb jelentőségűek azok az eredmények, melyeket a kiskereskedőkkel való szoros összeköttetéseiknél az árak csökkentésénél elértek. Három esztendői működésük alatt sikerült több mint 50.000 fogyasztót a szövetség keretébe bevonni, akik nemcsak ételmezesi, de mindennemű háztartási szükségleteik beszerzését ma már 8-10%-al olcsóbban eszközlik, mint nálunk. A szövetség Bécsben kerületi csoportokban működik. Minden kerületnek számos kereskedője van, akik az egyesület tagjainak megfelelő árengedményeket biztosítanak. Ezeknek a kereskedőknek listája hónapról-hónap¹-ra nyilvánosságra kerül és azt a tagok megkapják. Olyan cikkek, amelyekben indokolatlan áremelések vannak és ahol a szövetségnek fellépése rendes eszközökkel nem használ, ott a gazdasági küzdelem erősebb eszközeitől sem riadnak vissza a bécsi háziasszonyok. Eltekintve attól, hogy népgyűléseken és a városházán, valamint a parlamenthez terjesztett memorandumaikban egyre sürgetik a hatóságnak beavatkozását, nem ritkák a bojkottok, amilyen például a birodalmi szövetséghez tartozó wachau helyicsoporthoz, mint hús-

bojkott volt nem régiben. Ez, amint tények bizonyítják, meghozta a maga kívánt hatását. Ott ahol bizonyos cikkekben való túlságos drágaság csökkentésére lehetséges volt, más utón olyképp hatottak közre, hogy népszerűsítették a hasonló minőségű, eddig kevésbé ismeretes ételmi cikkek terjesztését. Végül állandóan felszínen tartották a mozgalmat azzal, hogy nyilvános előadásokon, valamint a napilapokban készítették elő céljaik propagálását. Ha már ezekkel az eszközökkel célt érni nem tudtak egyes cikkeknel netalán, úgy kezükbe vették az árusítást központi alapon, amint ez az 1912 év végén a tejnek a szövetség által való közvetlen árusítását is előidézte. A tejnagykereskedőkkel szemben elérték a tej árának csökkentését.

A magyar viszonyok még inkább nyújtanak arra lehetőséget, hogy egy erős szövetség létesítésével az árak csökkentése elérjék. Nálunk a kiskereskedelem csak örömmel fogja felkarolni azt a mozgalmat, mely mellett, hogy nagyobb számú fogyasztót biztosít számára, mert a szövetség által ismeretessé válik, és olcsóbb áraik mellett vevőinek számát szaporítván az egészséges konkurrenciának nyit utat. Azt hangsúlyoznom sem kell, hogy a községi háztartás vezetésében nálunk még sokkal nagyobb tér nyílik a háziasszonyok számára, mint Bécsben, mert nálunk több olyan községi üzem van, amelyek praktikussá való fejlesztését csak a nők képesek lehetővé tenni.

Szinte furcsán hangzik, hogy amidőn a város baromfi-hizláló telepet nyit, ennek helyességét, felállítási szükségét, berendezését, szolgáltatási képességét a nők részéről senki felül nem vizsgálja. Itt döntenek csupa háztartási kérdésben, anélkül, hogy a háziasszonyokat megkérdezzék.

Mindezen célok kitűzése mellett kivan nálunk a Háziasszonyok Országos Szövetsége működni és a fogyasztókat minden rendelkezésre álló eszközzel szervezni, hogy ez minden indokolatlan áremeléssel szemben készen álljon. A szövetség mindenkinek lehetővé akarja tenni, hogy részt vehessen az egyöntetű munkában és ezért évi 2 korona tagsági díjjal alakul. Működésével a közéletmezesést minden téren olcsóbbá kívánja tenni és kívánatos volna, hogyha az alsóbb néposztályok is minél tömegesebben csatlakoznának ezen mozgalomhoz.

A bécsi asszonyok szövetsége a fogyasztási adók, a kartellek és magas vámok ellen november hó 17-én Ausztria minden városában fog népgyűléseket tartani, és a magyar szövetség is ekkorra számos népgyűlés megtartását tervezi.

A szövetség felhívja az összes érdeklődőket, hogy mindennemű észleleteiket, panaszait, különösen a mesterségesen felemelt árakról jelentsék be, mert nemcsak általános panasszal, hanem minden részletre kiterjedő adatgyűjtéssel képes a szövetség munkáját végezni.

A társadalom közönyét megakarjuk törni, mert nálunk a drágaságnak leginkább a közönség kénye-

lemszeretete az oka. Panaszkodni hallunk, de nem cselekszik senkisé. Más országokban a drágaság okozta elkeseredés forradalmakban tör ki, nálunk nyugodtan tiir mindenki.

Ez a türelem azonban betelt és most a háziasszonyok akarják megmutatni, hogyha akarnak cselekedni, hát tudnak is.

A szövetség céljait a következő programpon- tokba foglalta össze:

Kivonat a Háziasszonyok Országos Szövetségé- nek alapszabály tervezetéből.

I. Az egyesület címe és célja:

1. §. Az egyesület címe: Háziasszonyok Országos Szövetsége. Székhelye: Budapest.

2. §. Az egyesület célja: hogy a háziasszonyokat, mint fogyasztóközönséget szervezze avégből, hogy a háztartás szükségletei kedvezőbb gazdasági feltételek mellett legyenek beszerezhetők, hogy a fogyasztási cikkek árainak csökkentése elérjék, további drágulásuk megakadályoztassék, a fogyasztók érdekei eme legfontosabb életfenntartási cikkek beszerzésénél megóvassanak. Eme célját az egyesület azzal az előre megfontolással kívánja leszögezni, hogy az árak csökkenése a munkaviszonyok, különösen az alkalmazottak jogviszonyai tekintetében nemcsak rosszabbodást ne idézzen elő, hanem hogy fenti céljával karöltve az ezen cikkek előállítását és forgalmát eszközölő összes munkahelyeken az alkalmazottak helyzetének további javulását biztosítsa.

Az egyesület céljai elérésében:

a) kutatás és vizsgálódás alá veszi a vásárviszonyokat, úgy a központi, mint a kerületi vásárcsarnokok árait;

b) megállapodásokat létesít a termelőkkel és kereskedőkkel avégből, hogy tagjainak árengedményeket biztosítson;

c) résztvesz az élelmi és más háztartási cikkek tömeges bevásárlását vagy eladását, illetve értékesítését célzó fogyasztási szövetkezetek létesítésében és csatlakozik a már fennálló ily szövetkezetekhez;

d) állandóan ellenőrzi az áralakulást. Időközönként összehasonlító táblázatot tesz közzé, hogy a termelők és kereskedők gazdaságilag igazolt árakat számítsanak;

e) az áruhitelezési viszonyok körüli visszaéléseket megszünteti. Megakadályozza, hogy a minőség, az árak és áru megjelölése, a mérték- és a súlyhasználat körül tisztességtelen szokás kapjon lábra;

f) előmozdítja az olcsóbb és célirányos közlekedési viszonyok létesítését. Népszerűsíti az olcsóbb, de hasonló jóságú élelmicikkeket;

g) útbaigazítást ad tagjainak a jó és olcsó bevásárlási forrásokról;

h) gyűléseket, előadásokat, tanfolyamokat rendez, folyóiratokat ad ki;

i) az ország minden nagyobb városában helyi csoportot alakít, vagy más e célra alkalmas működést fejt ki.

3. §. Az egyesület gazdasági célokat tűzvé ki, szorosán vett értelemben nem politikai egyesület, mégis a 2. §-ban körülírt célok elérését azzal is elősegíteni kívánja, hogy a nők választójogának kivívásáért folyhatott küzdelmet ezen fenti célok keretén belül támogassa és előre vigye.

Addig is, míg ezen választójog biztosítva leend, a községi politikában tartja céljait mihamarébb keresztül- vihetőnek és így a nők számára a községi választói jogban való részvételt fogja követelni. Részt kér, mint tanácsadó testület ezen választójog megadásáig a közlelmezési ügyosztály munkájában, ezenfelül autonóm testületeknél, hatóságoknál, vasutaknál, vám- és adóhivataloknál fogja érvényesíteni céljait.